

EUSKALTZAINDIARI ERREGUA

Bilbo, 1978-XII-29
Xabier Kintana

Jaun-andre euskaltzainok!

Guztiok dakizuenez, egunotan gure parlamentariiek Autonomi Estatutu proiektu bat bukatu dute, gaur, hain zuzen, Gernikan ofizialki berretsi ondoan, Kontseilu Nagusiak Madrileko Gobernuari aurkeztuko diona. Proiektu horren testua, ordea prentsak argitara emana du eta bertan euskarari ukitzen dioten puntu aipagarri batzu agertzen dira.

Honela, 6. artikulua euskara gure Herriko hizkuntza jatorra dela dio, eta beroni, gaztelaniarekin batera, eremu autonomoan erabateko ofizialtasuna eskaintzen zaio. Honez gainera, gaurko egoera diglosikoa gainditzeko asmo argiak azaltzen ditu testuak, Euskal Herriko bizilagun guztiek hizkuntza biak ezagutzea helburu. Giza eskubideen nazioarteko agiriaren bidetik, Espainiako Konstituzioak ez bezala, autonomi testuak "inor ezin daitekeela hizkuntzagatik diskriminatua izan" dio, horrela hizkuntza baten derrigortasuna, edozeinena, kondenatuz. Euskaltzaindia, bestalde, euskararen arazo guztietarako, jo beharreko erakundetzat dauka proiektuak, ipar Euskal Herriarekiko hizkuntz harremanak ukatu gabe gainera. Guzti honengatik, ene ustez, Euskaltzaindiak, gutun baten bidez, bere eskerrak bidali beharko lizkieke Kontseilu eta parlamentariari, gure Herriaren hizkuntzaz eta beronen Akademiak ukan duten ardura txalotuz.

Izan ere, bere egunean, Euskaltzaindiak berak autonomi aurreproiekturako bere eskaria igorri zuen, hartan euskarari eta erakunde autonomoen euskal terminologiari zegozkien arazoetan berarekin kontsultatzeke eskatuz. Testua, ordea, gaztelaniaz pentsatu eta burutua izan da, euskaraz egindakoa

azken orduko itzulpen sinboliko bat besterik ez delarik. Berau ordea, ez da harritzekoa. Alde batetik, ez da sekretu bat, gaurkoz, eta zoritxarrez, gure parlamentari gehienek ez dakitela euskaraz, eta, bestalde, oraingo textuak hemengo herriaren eritzira agertu aurretik, Madrilen aztertu eta agian ukitu beharra duela, eta horretarako jakina, erdaraz egin behar. Garrantzi handiagoa edukiko du, beraz, Madrilen onartu ondoko textuak, huraxe ofizial bakarra izango baita.

Ba da textuan, baina, nerau biziki kezkatzen nauen puntu bat, euskarari eta euskaldunoi zuzenki dagokiguna, Euskaltzaindiaren aurrean, horrexegatik, adierazi nahi dudana. Madrileria presentatzeko den textuaren lehen artikulua honela dio: "*El Pueblo Vasco, o Euskal-Herria, como expresión de su realidad nacional y para acceder a su autogobierno, se constituye en comunidad autónoma bajo la denominación de Euskadi o País Vasco...*". Dakusagunez, izaki politiko autonomoak ofizialki hartu nahi dituen izenak *Euskadi* eta *País Vasco* dira. Izenok, bestalde, ez dira bata euskaraz eta bestea erdaraz, soilki, emateko, bigarrena euskaraz ezin erabil daitekeen arren, lehena erdaraz ere, eta textuan bertan, erabiltzen delako. Horretara, autonomi textuak, *País Vasco*-rekin batera *Euskadi* ere dakar (ikus 6.1. eta 7.2. artikulua), erdararako izen biak sinonimo ofizialak gertatuz.

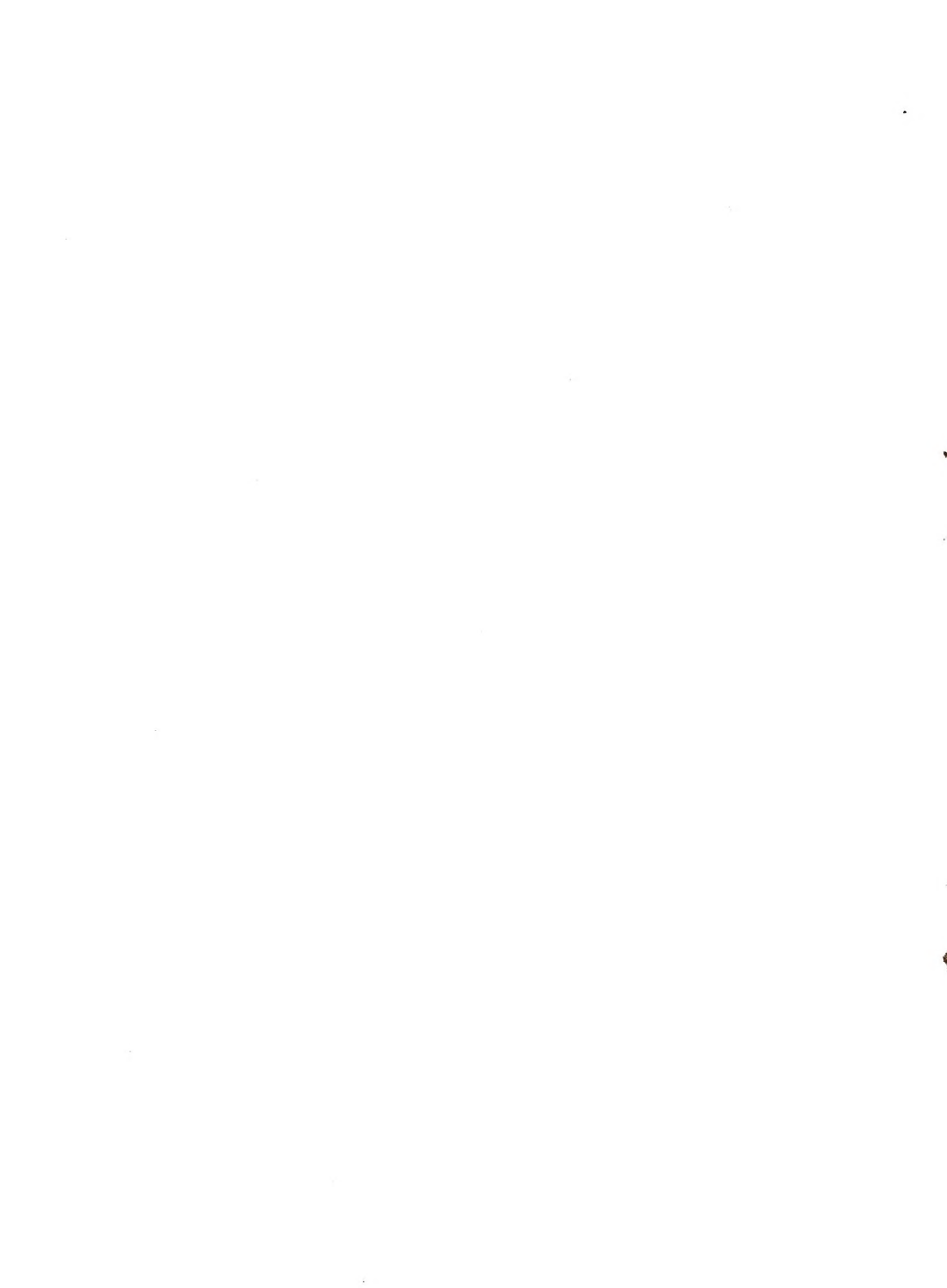
Euskaraz egiten dugun guztiok, ordea, jakin, ba dakigu geure hizkuntzaz mintzatean, geure nazioa adierazteko esku-harki darabilgun izena, Euskadiz gainera, Euskal Herria dela. Hauxe izan da, bestalde, Sabino Aranak 1901.ean besterik asmatu arte, gure Herriak bere burua adierazteko mendez mende erabili duen bakarra, horregatik besterik ere ez balitz ere, bestea bezain errespetagarria. Horretaz oharturik, gainera, aurreko estatutu-projektu guztietan (Lizarrakoan, gestoreenean eta plebizitatuan), *Euskadi*-ren parean *Euskal Herria* ere eman izan da, biak berdintsu. Oraingoak, aldiz, Euskal Herria "*Pueblo Vasco*"tzat agertzen badu ere, ez dio beroni inolako ofizialtasunik onartzen.

Lotsa naiz, barru barruraino lotsa gainera, ondoan esan eta eskatu behar dudana, baina ene kontzientzia, bestela, ez legoke lasai. Herri normal batetan herritar guztiek ba dakite, jakin, zein den beren hizkuntzaz egunero darabilten nazio izena, gurean, aldiz, jende gehienek, gure parlamentariak barne,

euskara ez dakitelarik, holako egoera penagarrira helduak gara: euskaraz ez dakitenez euskaraz dakigunoi geure Herriaren izena zein den erabakitsera. Egoera normal batetan, noski, nire eskaria absurdua litzateke, baina ez da hori, zoritxar haundiz, gaur duguna. Euskaltzaindiak Kontseiluari, erakunde izenen euskal terminologiaz den bezainbatean, beraren esanak kontutan edukitzeko eskatu zion, bai beronek eskaria onartu ere. Euskaltzaindiak, bestalde, herri eta herri-tarren izendegia moldatzean ardura berezia agertu du beti gure Herriaren izen jatorrak gordetzeko. Geure Nazioaren izan historikoa, Euskal Herria, izendegi horretako lehen izena dugu. Absurdua litzateke, ene ustez, herri eta udalen izenez kezkatzea, geure Herri osoaren deituraz ahantziko bagina.

Honetaz, zera eskatu nahi diot Euskaltzaindiari, bere egitekoa beteaz eta autonomi Estatuaren textuak berak eskaintzen dion ahalmenaz baliatuz, Kontseiluari, eskerrak emateko gutunaz batera, diktamen tekniko eta erregu gisa, textuan, Euskadi izena inondik ere baztertu gabe, beronen parean eta hura bezain ofizialtzat, Euskal Herria ere jartzeko. Berau egiteko, bestalde, aski litzateke textu autonomikoaren azken itzulpena egitean *Euskadi o País Vasco* dioen tokian, euskaraz *Euskadi edo Euskal Herria* agertzea.

Hauxe da, beraz, Euskaltzaindiari egiten diodan eskaria.

EUSKAL-HERRI HITZA EZ BAZTERTZEAZ

Mila bederatzirehun eta irurogeita hemezortziko mar-
txoaren seian Eusko Kontseilu Nagusiak egin zuen batza-
rrean, Hezkuntza eta Kultur Kontseilarien proposamenduari
jarraituz, *Euskaltzaindia* Euskal Herri mailan organo ofizial-
tzat hartze erabaki zuen, euskara landu, zehaztu eta batzeko
arazoetan.

Bidenabar, Kontseiluak bere laguntza eskatzen zion Eus-
kaltzaindiari haren zereginak ahal den hobekienik betetzeko.

Euskaltzaindiak ohore haundiko eginkizun hau behar
bezala bete nahian, Baionako Eusko Erakustokian urtarrila-
ren hogeita seiako batzarrean, Eusko Kontseilu Nagusiari
begiramendu guziarekin agerpen hau egitea, aho batez eraba-
ki zuen:

Aspaldikoa den *Euskal Herria* izena, ezin dela inola ere
baztertu erderazko País Vasco delakoaren ordain bezala,
nahiz Euskadi hitza ere erabili.

Horrela jakinarazten dizut Batzarraren aginduz.

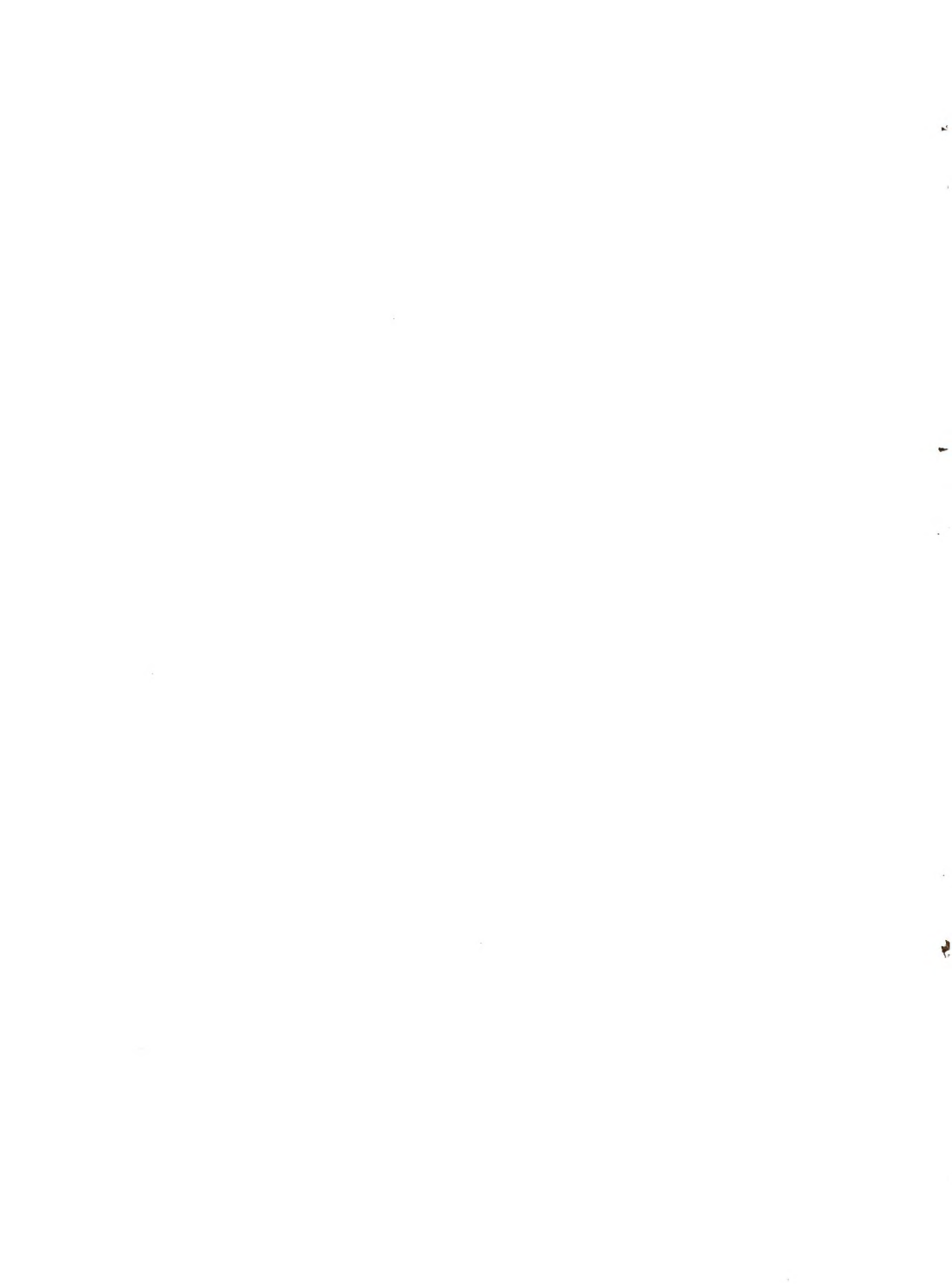
Jainkoak urte askotarako gorde zaitzala.

Baiona 1979. Urtarrilaren 26an.

José M.ª Satrustegi-Idazkaria

Eusko Kontseiluko Lehendakari Jauna.

BILBO

QUE NO SEA RELEGADA LA PALABRA EUSKAL-HERRIA

En sesión del Consejo General del País Vasco celebrada el día seis de Marzo de mil novecientos setenta y ocho, a propuesta de los Consejeros de Educación y Cultura, se acordó adoptar a la Real Academia de la Lengua Vasca-Euskaltzaindia como órgano oficial del País Vasco, para la conservación, cultivo, fijación y unificación de la Lengua Vasca.

Acordó, al mismo tiempo, solicitar de la Academia toda colaboración necesaria a efectos de la acción del Consejo.

Euskaltzaindia tratando de cumplir debidamente el honoroso deber que se le ha encomendado, en sesión académica celebrada en el Museo Vasco de Bayona el día veintiseis de enero de mil novecientos setenta y nueve, acordó por unanimidad comunicar al Consejo General Vasco, la conveniencia de que no sea relegada la palabra tradicional *Euskal Herria* como equivalente onomástico del término País Vasco, aunque igualmente pueda usarse también al vocablo Euskadi.

Lo que traslado a V. E. para su conocimiento y efectos.

Dios guarde a V. E. muchos años.

Bayona, 26 de enero de 1979.

José M.ª Satrustegui-Secretario.

Sr. Presidente del Consejo General del País Vasco.

BILBAO